

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.
 Inzerati: do 9 peti vrst 1 D, od 10—15 peti vrst 1 D 50 p, večji inzerati peti vrst 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic peti vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popusti le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inzeratni davek posebej.
 Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
 ulica št. 5, prilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
 Telefon št. 34.
 Dopise sprejema le podpisane in zadoštno frankovane.
 Rokopisov se ne vrača.

Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.
 V inozemstvu 65 par = K 2.60.
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:
 V Jugoslaviji: celoletno naprej plačan D 90— polletno 45— 3 mesečno 22:50 1 7:50
 V inozemstvu: celoletno D 158— polletno 78— 3 mesečno 39— 1 13—
 Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici.
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Obrtniški shod.

Protest proti davku na vojne dobičke. — Poslovni davek. — Obrtne delavnice v državnih podjetjih.

V Ljubljani, 6. februarja.

V Mestnem domu je Deželna zveza obrtnih zadrug priredila večeraj, 5. t. m. ob 10. dopoldne velik, številni in dobro obiskan shod, ki so se ga udeležili ljubljanski obrtniki vseh kategorij, kajti shod je razpravljal o vseh, za obrtnika najvitalnejših vprašanjih, zlasti o davku na vojne dobičke, ki zadeva tudi občutno malega in srednjega obrtnika, kakor tudi o davku na poslovni promet ter o obrtnih delavnicah v državnih podjetjih. Tekom zborovanja so bili sproženi iniciativni nasveti, kako dvigniti obrtni stan, kako ohraniti zanimanje med obrtniki za davčna in druga finančna vprašanja in kako se obvarovati pred tujo konkurenco.

V imenu Deželne zveze obrtnih zadrug je shod otvoril predsednik g. E. Franchetti s kratkim govorom, pozdravljajoč zastopnike posameznih obrtnih zadrug in zastopnika Trgovsko-obrtno zbornice, nakar je kot prvi referent podal poročilo: O davku na vojne dobičke in o davku na poslovni promet.

Poročevalec je uvodoma obširno očitel gospodarski položaj obrtnika in trgovca, navedel vse one momente, ki povzročajo težko krizo v mali in srednji obrti in trgovini, tako da ti sloji ne morejo zmagovati vseh onih davčnih bremen, ki jim jih nalaga davčna oblast. Vseled gospodarskih razmer in težkih davčnih bremen je naravnost ogrožena obstojnost obrtnika, ki jo še povečuje vedno naraščajoča draginja.

Današnjega zborovanja namen je, da se zavarujemo proti tendenci uvedbe novih davkov, da dvignemo glas proti temu, da bi pri nas plačevali večje davke kot drugje pokrajine. K davčni dolžnosti naj se pritegnejo vsi sloji enakomerno in po svoji gospodarski zmožnosti. Nujna potreba je, da prenehajo ugodnosti, ki jih uživa agrarni stan v naši državi.

Moramo zahtevati pred vsem, da se davek na vojne dobičke pobira pri ljudeh, ki so v resnici naložena oborožitvi, ne pa pri obrtnikih in rokodelcih, ki se imajo boriti za obstojnost. V Ljubljani moramo protestirati proti neumestnim predpisom tega davka. Berzobzirno so bili izdani plačilni nalogi za ta davek malim in srednjim obrtnikom za take vsote, ki predo preko vseh mej in pomenjalo gospodarsko smrt. Finančna delegacija je sama uvidela, da

to postopanje ni bilo srečno in pravilno ter je odredila, da pridejo vsi predpisi za davek na vojne dobičke za leto 1919 še preje pred cenilno komisijo, v kolikor so bili izdani brez izvida te komisije.

Tudi o davku na poslovni promet je poročevalec izčrpno navajal gospodarske težkoče, ki zadenejo obrtniški stan. Gospodarsko je prizadeta s tem davkom ogromna večina obrtnikov in trgovcev. Naglašal, da sistem pobiranja in določevanja tega davka ni dobro izveden.

Poročilo so vzeli zborovalci z odobravanjem na znanje, na kar se je razvila kratka debata, v kateri so zborovalci izrazili zaupanje cenilni in prizivni komisiji.

Načelnik cenilne komisije, obč. svetnik g. Josip Turk, je kratko omenjal vse korake, ki jih je napravila cenilna komisija pri delegatu ministrstva financ glede plačilnih nalogov za davke na vojne dobičke. Predpis tega davka je bil najprej izveden brez vednosti cenilne komisije. Splošno odobravanje je vzbudila njegova izjava, da cenilna komisija ne pozna niti prijatelja niti nasprotnika, da deluje nepristransko in da bo delo v gospodarskem oziru popolnoma solidarno in odkrito. Cenilna komisija bo varovala koristi vseh onih, ki pravilno in odkrito napovedo svoje gospodarske razmere, z vso strogostjo pa bo nastopala proti vsem, ki z napačnimi informacijami in na goljufiv način skušajo prikriti svoje pravo stanje.

Izrekel je dalje splošno zahvalo in zaupanje delegatu g. dr. Šavniku, kakor tudi priznanje, da je davčna administracija počela vpoštovati interese davkoplačevalcev in uvaževati cenilno komisijo. Govornik je dalje omenil, da je na izjavi delegata nosilni davek ukinjen. Protestiral je dalje proti temu, da se namerava uvesti nov davek na izvoške glede vozov.

G. Anton Rojina je omenjal postopanje prizivne komisije in je predlagal odpravo zaupnikov pri davčni oblasti. Je zato, da se imenuje za posamezne stroke izveden strokovnjaki, ki bodo znali uvaževati stanje in položaj obrtnika.

Zbor je nato soglasno sprejel sledeče, od g. Franchettija predlagane

resolucije:

1. Proti zadnji čas izdanim plačilnim nalogom za davek na vojne dobičke od-

ločno protestiramo, ker predstavljajo silno obremenitev obrtnih davkoplačevalcev in bi pri mnogih obrtnikih povzročili uničilne posledice. Zahtevamo, da se neznosni in je nujno potrebno, da se revdirajo izdani plačilni nalogi, ki segajo v gospodarsko že zaključeno dobo. Zborovalci z zadoščenjem jemljejo v vednost ukrep finančne delegacije, da bo o teh predpisih še sklepala cenilna komisija ter za trdno pričakujemo, da se izdani predpisi znizajo na pravično in racionalno mero.

2. Spričo alarmantnih vesti v raznih časopisih, da se namerava proglasiti tudi leto 1920 za vojno leto ter pobirati tudi za leto 1920 davek na vojne dobičke, odločno protestiramo proti vsaki taki nesprejemljivi in gospodarsko neutemeljeni nameri ter pozivamo narodne poslance vseh strank, da odločno nastopijo proti vsakemu takemu poskusu. Obrtni in trgovski interesi smo že po obstoječih davkih preobremenjeni ter odločno odklanjamo sedaj četrti leto po vojni take nesrečne in pogubne fiskalne poskuse.

3. Z ozirom na ponovna poročila časopisov, da se predpis in pobiranje davkov ne vrši v cel državi enakomerno ter da se v nekaterih pokrajinah naše države sploh ni zahtevalo davka na vojne dobičke, zahtevamo v tem pogledu od poklicanih mest točnih pojasnil, ali so resnična ta časopisna poročila, ki vzbujajo naravno in tako veliko nevoljo ter morajo silno uničkovati na davčno moralo in razpoloženje davkoplačevalcev.

4. Ker je davek na poslovni promet po sedaj veljavni uredbi z ozirom na dejanski položaj v obrtu in trgovini naše države efektivno neizvedljiv ter nalaga obrtnikom neizpolnljive dolžnosti, zahtevamo odpravo tega davka. Ako pa se davek pridržuje proti pričakovanju, je nujno potrebno, da se bistveno preuredi in prilagodi našim gospodarskim prilikam. Zahtevamo, da se čuva in varuje tajnost in neopornost kupčijskih knjig. Male obrtnike, ki delajo ne glede na število valencov redno z ne več kakor dvema pomočnikoma, je treba povsem oprostiti tega davka. Pri vseh drugih obrtnikih kakor tudi pri trgovcih na drobno smatramo ta davek za izvedljiv le tedaj, če se splošno izvede pavišanje tega davka.

5. Uvidevaloč potrebo davkov za redno državno gospodarstvo moramo spričo delstva, da davčna bremena vedno naraščajo ter se nalagajo le obrtnemu in trgovskemu stanu ter mestnemu prebivalstvu, opozarjati z vso odločnostjo na neumnost in nepravilnost take finančne politike, ki ne vpoštevata dejanskega položaja in obstoječe strukture v naši državi. Zdravo in uspešno davčno politiko je pri nas mogoče le voditi, ako se v davčno breme privzema vsepovsod tudi agrarni del našega prebivalstva sorazmerno njegovemu gospodarski sili.

6. Opozarjamo končno na potrebo, da se pri izdajanju novih davčnih zakonov postopa previdno in previdno ter se daje gospodarskim in stanovskim korporacijam prilika, zavzemati pravočasno svoje stališče glede novih davčnih projektov.

Zastopniki posameznih obrtniških kategorij in zadrug so na to poročali o izvrševanju raznih obrtov v državnih podjetjih. V imenu krojaške zadruge je g. Iglič omenjal, da imajo nekateri državni zavodi in podjetja krojaške delavnice, ki zelo odjemajo delo krojačem, a ne plačujejo nikakega obrtnega davka in nimajo niti obrtnega dovoljenja za izvrševanje te obrti. To prakticira pošta. Predlagal, da se te obrtne delavnice na pošti ukinejo. Dalje pozivlje, da vlada izvede v tem oziru strogo kontrolo pri vseh državnih zavodih in podjetjih.

G. Primožič v imenu mizarске zadruge navajal slučaje, da imajo, kakor pošta, svoje mizarске delavnice. Tudi zastopnik zadruge čevljarjskih mojstrov se enako pritožuje. Sprejeta je bila resolucija g. Primožiča, ki zahteva odpravo takih delavnic pri pošti, policiji, državnih in južni železnici in pri drugih javnih zavodih. Ti obrati naj se odpravijo, ker nimajo zadevnega obrtnega dovoljenja.

G. Ivan Mohorič, pristav Trgov-

ske in obrtne zbornice je v stvarnem in strokovno izčrpnem govoru omenjal navzočim važnost zanimanja za gospodarska, finančna in davčna vprašanja. Predvsem je grato, da do danes še nimamo absolutno nobene statistike od generalne direkcije državnih davkov o zneskih, ki jih dobiva država na direktnih davkih. Za Slovenijo je izvedena ta statistika, ni pa za Hrvatsko, Srbijo in ostale kraje pokrajine. Opozarjal je dalje na letošnji proračun in finančni zakon, ki določa: a) 100% izredni pribitek na vse direktne davke in državne doklade in b) na premoženjsko oddajo za celo državo v znesku dveh milijard. V načelu je treba odobravati postopanje finančnega ministra. Glavni princip za proračun pa mora biti, da se izdatki rednega proračuna vedno krijejo z obstoječimi davki in dohodki.

Po govorih nekaterih obrtnikov je predsednik g. Franchetti zaključil dobrouspeli, mirno se vrčeli shod, na katerem je vladalo med zborovalci splošno zanimanje za gorenja pereča davčna vprašanja.

Velika rudarska stavka v Češkoslovaški.

145.000 rudarjev stavka.

— Praga, 5. febr. (Izv.) Rudarska stavka se razširja. V vseh rudarskih revirjih Češkoslovaške stavka 145.000 rudarjev. Osrednji stavkovni odbor, ki se je konstituiral v severnočeških revirjih, je prenesel svoj sedež v Prago. Ta odbor vodi pogajanja z vlado. Posamezne revirske organizacije poročajo, da so rudarska podjetja zaprla rudarjem prodajalne. Rudarji so uvedli protiakcije s tem, da odklanjajo udeležbo pri varnostnih napravah. Po statistiki organizacij stavka v severozapadnem češkem revirju 42.000, v sokolskem 10.500 v kladenskem 14.000, v moravsko-ostavskem 45.000, v plzenskem 7000, v ostalih manjših revirjih 7000, na Slovaškem 10.000, skupaj 135.500 rudarjev.

— Praga, 5. febr. (Izv.) Iz Moravske Ostrave javljajo, da je stopilo v stavko 46.000 rudarjev in 3000 delavcev v plavžih. Sedaj cenijo število stavkajočih nad 145.000.

— Moravska Ostrava, 5. febr. (Izv.) Organizacija je sklenila, da je svojim članom tekom stavke vse ugodnosti. Dnevno izplačuje stavkajočim okoli milijon kron.

— Moravska Ostrava, 5. febr. (Izv.) Rudarska stavka traja dalje. V vseh jamah vlada red.

— Praga, 5. febr. (Izv.) Položaj splošne rudarske stavke je neizmenjen. V vseh revirjih vlada mir in

red. Pojavljajo se prvi znaki gospodarske katastrofe. V Kladnu je praška železindustrijska družba večeraj ob 12. zaprla svoje tovarne vsled pomanjkanja premoga. Okoli 4000 delavcev je postalo brez posla. Tudi v tekstilni in keramični industriji se kaže gospodarski vpliv rudarske stavke. Podjetja odpuščajo delavce.

— Praga, 5. febr. (Izv.) Vsled splošne rudarske stavke ima vlada 4 milijone dnevne škode. Samo na premogovnih taksah je izgubila 1 milijon čsl. kron.

— Praga, 5. febr. (Izv.) Rudarska organizacija strogo nadzoruje vse rudarje in vodi strogo kontrolo o alkoholnih pijačah. Izdana je prepoved pitja alkohola.

ČEŠKOSLOVAŠKI PARLAMENT
 POSREDUJE V RUDARSKI STAVKI.

— Praga, 6. februarja. (Izv.) Za slučaj, da se ne doseže sporazum med rudarskimi organizacijami in podjetniki po posredovanju vlade do srede 8. t. m., se v četrtek 9. t. m. sestane parlament, da razpravlja o rudarski stavki.

Zbirajte znamke
 Jugoslovensko Matice!

Fr. Govekar:

O dveh pesnikih.

(Dalje.)

(Franc Zbaničnik: Pesmi. Ljubljana. Založila Tiskovna zadruga. — Vladimir Vidrič: Pjesme. Knjižara J. Iv. Vasića. Zagreb.)

Hrvatski pesnik Vladimir Vidrič je bil po očetu Slovenec.

V Strmici pod Nanosom, blizu Planine, je bil rojen slovenskemu kmetu sinu Lovro. Ta Lovro je hodil tudi na ljubljansko gimnazijo, kjer mu je bil med drugimi tovariši Peter Graessli. Bil je siromašen dijak, a talent. Zanj je zvedel vladika Strossmayer ter mu dal sredstev, da je dovršil juridične študije in si pridobil doktorat. Postal je odvetnik v Zagrebu. Vladimirovi hrvaški biografji trdijo, da je bil dr. Lovro Vidrič znanredno inteligentan človek.

Vladimirova mati je bila Hrvatka iz ugodne obitelji Tomičeve. Njen oče je bil graničar, a njen ded, Danilo, knjižničar dvorske knjižnice, pisatelj ter prijatelj Grillparzerjev. Anastazija Grtina in tedanjih dunajskih literatov.

Tako je imel po zakonu dedičnosti tudi Vladimir pesniško kri. Po očetu Kraševcu, po materi bojeviti graničar in sanjar, je Vladimir podedoval talent in temperament, ki sta mu bila v blagoslov in nevarstvo. Za v ljudski in srednji šoli je kazal izredno nadarjenost: v matematiki je naravnost imponiral profesorjem. Seveda je bil vsekolzi odličnjak. Kot maturant je čepel v Ljubljano med slovenske tovariše in izletel z njimi na Bled. Na vsučilišču je odšel kot zavezanec Slovan najprej v Prago in bil prvi Hrvat, ki je stopil v društvo srbskih akademikov, v »Šumadijo«. Tako je kazal Vladimir že kot visokošolsek pravo jugoslovensko duševno obzorje. Svoje pravoslovne nauke je nadaljeval odlično v Zagrebu in znova zbujal pozornost svojih profesorjev.

Ko pa je o priliki poseta cesarja Franca Jožefa madžarska budimpeštanska in madžaronska zagrebška vlada žalila narodno čustvo Zagreba, je bil Vladimir Vidrič oni mladnik, ki je dal tej užaljenosti demonstrativnega izraza. Postavil se je na čelo zagrebških akademikov ter nosil stari prapor hrvaškega vsučilišča na Jelačićev trg.

Tam so akademiki slovesno zažgali madžarsko zastavo. To se je zgodilo 17. oktobra 1895.

Seveda je takoj nastopila policija. Demonstrantje so izginili v ječo, prapor pa je izginil kdovekam. Vidrič ga ni nihče nikoli več. Akademike so držali najprej v zagrebški ječi, po obsodbi pa so jih odgnali v Belovar. Šest mesecev so morali tičati v ječi. Vidrič je zbolel ondi na legarju. Težko okrevaj, a povsem zdrav ni bil nikdar več.

Seveda je bil Vladimir z vsučilišča tudi izključen. Moral je torej nadaljevati svoje študije na Dunaju, ter se smel šele nato vrniti v Zagreb, kjer je bil tudi promoviran. Dasi tudi kot jurist vseskozi odličnjak, zaradi spajenja madžarske zastave ni bil promoviran sub auspiciis regis. Nato je postal odvetniški koncipient. Vlada ga je hotela kupiti in pridobiti za državno službo; a kot zavezanec Hrvat je odklonil tudi najbolj vabljive obete, da ga čaka ugodna kariera. Kraševci!

Šele podbanu dr. Svetislavu Šumanoviću se je posrečilo, pregovoriti ga, da se posveti vsučilišču. Vlada mu je ponudila ustanovo, da se pripravi se

profesuro. A stavila mu je tudi politične pogoje. Vladimir jih je takoj odklonil ter je rajši na svoj trošek znova študiral na dunajskem vsučilišču. Ko se je vrnil v domovino, si je kot moderen učenjak hotel izbrati tudi moderno pravno disciplino. Toda ne. Vlada mu je ukazala poučevati rimsko pravo. Samo da bi ne mogel nikakor vplivati na akademsko mladino. Dr. Vladimir Vidrič se je nato za podeljeno mesto in obetano docenturo resolutno zahvalil, zavrečel poslednjo misel na državno službo na Hrvaškem in se skušal habilitirati na srbskem vsučilišču v Beogradu. Ko mu je vlada prekržila tudi ta načrt, se je vrnil v odvetniško pisarno. A že 1. 1907 je zbolel in dne 29. septembra 1909 v svojem 35. letu umrl.

Umrl je v blaznici na letiki! Dve dolgi leti je trpel na domišljji, da ga išče orožništvo, ki ga izroči ječi in smrti. Od 1. 1895 dalje ga je preganjala vlada in ga končno poznala v blaznost. Nikoli ni akiral svojega jugoslovenskega čustva, nikjer ni tižil svoje ljubezni do Srbov in Slovencev. Ko je zbolel in iskal zdravja na dopustu pri svojem sorodniku dr. Juratoviću v Samoboru, je pošiljal cesarju brzojavko

o jugoslovenstvu! Prosil je za Hrvato, Srbe in Slovence že 1. 1908, a brzojave, ki seveda niso nikdar prišle do naslovnika, in Vladimir je moral umreti v fiksni ideji, da postane vsak hip žrtov madžarskih krvokov...

Leta 1904. sva se sešla o priliki kronanja kralja Petra v Beogradu. V družbi A. G. Matoša smo bili s srbskimi in bolgarskimi literati v kavarni na »turški«, a hkratu smo uživali rakijo, čevabčije in luk. Dr. Vidrič lep kakor Apolon, Matoš grd kakor fava. A oha duhovita, humorna, prekipeljava mladeniča. Vladimir eleganten, vitek, a širokopoleč atlet velikih, temnorjavih oči in bujnih kodrov, zdravo zaradel, velikih brkov. — Matoš zanemarjen skelet azijskega tipa; Vladimir vedno ljubezniv, galanten, modern truhadar — Gustav vedno grizljiv in impertinenten vsevedeč, ki je frapiral in fascinal ne le s svojim vseobsežnim literarnim znanjem, nego tudi s svojo brezobzirno kritiko. Ko je Matoš vzkliknil: Em, kaj! Goethe je bil star ocel! — sem se hotel razburiti. Vladimir pa se je zvonko nasmejal in zapel, in zamejal se je in pritegnil tudi Matoš. (Konec prihodnjaj!)

Jos. Wester:

Niša srednja šola — na pravalu.

II.

Kako je pri naših bratih Srbih v pogledu srednjih šol? L. 1898. je bila skupščina sprejela srednjoškolski zakon, ki je uveljavil tri tipe prav po vzoru avstrijskih, oz. nemških šol, in tudi zakon iz l. 1912 pozna tri oblike srednjih šol: gimnazije, realne gimnazije in realke. Zakaj do splošne izvedbe tega zakona ni prišlo, mi ni znano. Razburkana vojna leta od l. 1912. nadalje vseskozi do trenutka, ko se je izvršilo politično ujedinjenje vseh treh naših plemen, niso bile baš najugodnejša doba, da bi se bilo srbsko srednje šolstvo razmahnilo v okviru zakonito določenih tipov, tem manj, ker je bila kraljevina več ko dve leti zasledena po sovražnikih, katerim ni bilo do višje izobrazbe srbskega naroda, kolikor ga je bilo sploh ostalo v domovini. Danes je v Srbiji visoko število srednjih šol, 4-6 in 8-razrednih, več stonskih gimnazij, a samo 2 realke. V gimnazijah se poučuje latinščina šele od 5. raz. dalje, grščina se sploh ne poučuje; francoščina od 2. raz. dalje, drugi živji jezik (nemščina) pa od 5. raz. dalje. V tem pogledu se srbska gimnazija približuje češki reformni realni gimnaziji, toda s velikansko razliko v številu učnih ur za latinščino. Na srbskih gimnazijah se poučuje ob nastavnem planu z dne 20. septembra 1920 latinščina v V. razredu po 4, v VI. razredu po 4, v VII. po 3 in v VIII. razredu po 3 tedenske ure, skupaj na vsem zavodu tedensko 14 ur, dočim se učni na čeških reformnih gimnazijah v V. razredu po 7, v VI. po 8, v VII. po 8 in v VIII. po 7 ur, skupaj tedensko 30 ur. Srbska gimnazija nudi učencem komaj toliko humanistične izobrazbe, kolikor jo more opraviti naša nižja gimnazija v slovenskem ozirju; za uspešno štivo kot bistveni del vsega pouka jim preostane le promalo časa i nedostaja zadostne jezikovne spretnosti baš v sled uteje-nega obsega osnovnih nauk iz latinščine.

Kakor se da iz pradednega zakonskega načrta razbrati — žal, da pogrešamo v njem učnega programa vsaj v glavnih obrisih — je zamišljen »nižji tečaj« kot nižja srednja šola brez latinščine; torej nekaka oblika »enotne šole«. Ze v pravednih letih so prihajali tudi do nas kllici po »enotni šoli«, t. j. taki srednji šoli, na kateri bi bila vzgoja na srednji stopnji, odgovarjajoči starostni dobi od 10. do 14. leta, enotna in šele po dovršeni enotni šoli naj bi se pričnela »višja vzgoja«, uravnana po intelektualnih zmognostih in osebnem zanimanju učencev, ali kot jezikovno - humanistična ali kot prirodoslovno - realna. Ti kllici, prihajajoči večidel od nemške plati (Kerschesteiner, Höfler) so postali neposredno po zvršetku svetovne vojne tem glasnejši, zakaj nikdar prej ni bilo tako ugodne prilike za uveljavljenje reformističnih idej in za uresničenje dotlej pritaževanih idealov bodisi v političnem, bodisi v kulturnem življenju. Kakor baš ob velikem evropskem prevratu, ko je vse plalo in valovalo v kaotičnem vrvenju. A duhovni so se posmirili, valovi so se unesli, nove politične tvorbe so dobile svojo obliko in kulturna vprašanja so se pričela presojati z višjih vidikov, s pravičnejšo sodbo preteklosti in s treznejšim pogledom v bodočnost. Tako so se tudi zahteve glede šolske reforme ublažile, dasi se mora priznati, da »stara šola« ne odgovarja v vsem potrebam sedanjosti in bližnje prihodnosti. Zato se išče izhod, se išče kompromisna oblika, v kateri bi se dala vsestranska časovna zahteva v sklad spraviti. In tako obliko si je zamislil Prosvetni svet v enotni nepopolni (nižji) srednji šoli, dočim bi se višji tečaj (V.-VIII. razred) delil v tri odseke po analogiji treh srednjoškolskih tipov.

V prilog enotnosti nižjega tečaja se uveljavlja načelo, da »mora šola vsakemu otroku brez izjeme omogočiti tako vzgojo, do kakršne ima spričo svoje prirodne nadarjenosti pravico« (Kerschesteiner). Ta diagnoza nadarjenosti pa da se ne more ugotoviti že na desetletnem dečku ali dekletu, temveč šele, ko preživi prvo revolucijo pubertetne dobe, torej nekako v 14. do 15. letu življenjske dobe. V zvezi s tem spoznanjem nadarjenosti je volitev učne smeri, po kateri naj krene mladina, da se posveti pozneje lahko tistemu poklicu, ki kateremu ga vleče veselje in sila. So to razlogi, katerim moramo pritrjevati, dasi se morajo uvaževati tudi pomisleki proti njim: da pri manj nadarjenih učencih tudi pubertetna leta še ne pomenijo krize za jasno opredelitev njih intelektualnih zmognosti, dočim se pri razboritem nadarjenem desetletnem dečku že more usmeriti razvoj njegovih duševnih sil. Nekaj pa je, v čemer ima mladina v letih od 10 do 14 brezdvomno prednost pred vsemi drugimi dobami in kar je po eksperimentalni psihologiji izprizano dejstvo, t. j. zmognost silnatega spomina. V teh letih si najlaže prisvaja spornimskim potom to, kar li v naslednjih letih kot pridobljeno temeljno znanje služi v nadaljnji razmah intelektualnih zmognosti. In prav radi tega se smatra doba od 10. do 14. leta kot najugodnejša za učenje tujih jezikov, zlasti mrtvih jezikov, kar pri tem učenju deluje izprva pretežno le spomin.

Po tej strannosti se vrnimo k načrtu. Če se usakoni predloženi načrt, izgubimo vse naše srednje šole, kakršne imamo sedaj. Nižji

razredi bi postali povsod »enotni«, šole od V. razreda dalje bi se diferencialno odseki in otvarjali razredi, če bi se za vsak tak odsek prijavilo vsaj 30 učencev. To bi se dalo v večjih mestih, kjer je po več zavodov in na posebej posebnih tedaj izvajati; tako n. pr. bi v Ljubljani lahko imeli humanistično gimnazijo in realno in realko, kakor sedaj, sveda v strnjeni obliki samo od V. do VIII. razreda. A kako bi bilo n. pr. v Novem mestu? Tam dovrši IV. razred (= nižji tečaj), redimo, 40 učencev; od teh jih hoče 10 nadaljevati svoje študije kot humanisti, 20 kot realni gimnazijci, 10 kot realci. Za otvortev sadnega odseka v V. razredu na lastnem zavodu jih je prepričilo število — nekaj biti jih mora vsaj 30! Ne preostane jim drugega, kakor da se zoddijo vsi za eno smer, da tako omogočijo otvortev vsaj »nega odseka, V. razreda. Ali pa poboro šila in koplja in se preselijo drugam, kjer se otvori njim prilagojeni odsek. Kam bi vse to dovedlo? Da bi bil učencev res le objekt vsakolekne »konjunktura« za posamezne odseke. Pojavila bi se nujno neka neustojnost v vsem šolstvu, zlasti na manjših zavodih, kar bi utegnilo dovesti do pravega raskroja šole. »Malo scholam desolatam quam dissolutam«, pravi nekje veliki Komenak. Zaprta šola se da sopot odličiti, razkrojena, razrušena pa bi se morala znova sgradiiti.

Prav v tej trifurkaciji, se mi sdi, tisti največja nevarnost za naše srednje šole, in ta nevarnost se odstrani, če obdržimo vse doseženo šole, ki so se po splošni sodbi vendar dobro obnesli. A ne samo, da jih ohranimo mi v Sloveniji, temveč ostanemo naj po vseh pokrajinah, kjer so še ustanovljeni; kjer pa jih še nimajo, in to predvsem v Srbiji, naj bi jih prevzeli, kakor je to predvideval še spornaj omenjeni prejšnji srbski zakon. Na ta način bi se srednje šolstvo v celokupni kraljevini poenotilo in dvignilo na višjo stopnjo, kakor jo omogočuje sedanjí zakonakí načrt. Mi, ki imamo sedaj dokaj dobro razčlenjeno srednjo šolo, bi ničesar ne utrpeli na svojem kulturnem stanju, bratje pa katerim doselej spričo tehkih prilik ni bilo možno srednjo šolo dvigniti na višino, kakor so si jo bili pred leti zamislili, bi s tako prilagoditvijo la pridobili. Tako šolstvo, menim, bi bilo pogoj za velikanski kulturni napredek našega troimenega ujednjenega naroda. V večjih mestih bi imeli srednje šole vseh treh tipov, kakor n. pr. sedaj v Ljubljani, v manjših mestih pa realne gimnazije, ki nudijo svojim abiturientom obenem malone vse tiste ugodnosti za študije na univerzi, kakor humanistične gimnazije in realke vsake zase.

Nočem pa trditi, da je današnji učni načrt naših srednjih šol v vsem vzoren in nepotreben prememb. Čehi so svoje srednje šole že poskušali prilagoditi časovnim potrebam in sodobnim kulturnim stremiljenjem: pouk v prirodopisu so razširili na gimnazijah in realnih gimnazijah na vse višje razrede, uvedli so kemijo kot poseben učni predmet tudi v V. in VI. razredu gimnazij, skrhli so verouk v višjih razredih samo na V. razred, dočim je v slovaških srednjih šolah ostal neokrnjen v vseh razredih po dve tedenski uri. Tudi pri nas mora priti prej ali slej do revizije učnega načrta, če nam ostanemo sedanjí tipi. Naše srednje šole so sedaj vse preveč »jezikovne«; uvedli smo francoščino in srbohrvaščino, ostala pa je še povsod nemščina. Sedaj imamo v učnem načrtu še formulo N + Fr; pri tej ne more dalje ostati; postati mora: N ali Fr, oziroma: ali N ali Fr. Bolje je znati le en svetovni jezik, a tega dobro. Če ne moremo vzgojiti Mezzofantijev, nam ni treba vzgajati »mezzofantice« — polovičarjev. Razširiti in poglobiti bi treba pouk v prirodopisnih strokah i. t. d. (Dolje pri.)

Politične vesti.

— Še o atentatu na Zanella. Sedaj se je dognalo, da sta bili vršeni na predsednikov avtomobil dve bombi in sicer ena, po izpovedbah karabinjerjev, z okna hiše Stefula na Glavnu trgu, druga bomba je bila ona, ki je eksplozirala. Vrši se preiskava, o kateri pa se ne more reči, da bo uspešna. Fašisti dvigajo dalje nemoteno po mestu. Tako so streljali iz neke hiše v ulici Canova na vladno palačo. Obliat je strelce srečno zasledila. Skupina fašistov je udrila v prostore ognjegaizgajnega društva in iskala nekega gasilca, da ga kaznuje, pa ga ni našla. Vsi zastopniki raznih držav v mestu so izrekli Zanelli svoje čestitke, da ni postal štev atentata in vsi so atentat ostro obsodili.

Neodrešena domovina.

— Tudi Selana je govorila. Znana je »magac« uradniške liste in snan je čudež, ki je iz 24 glasovnic izfabriciral v žari 169 glasovnic. V seji novega občinskega zastopa se je razpravljalo najprvo o rekurzih proti volitvam. In glej! Za neveljavnost volitev je glasovalo 11 starih, za veljavnost samo 4. Torej 8 starih, po čudežu izvoljenih, je glasovalo proti svoji izvolitvi. Nato se je vršila volitev župana in je bil izvoljen znani narodnjak L. Mahorčič. Vršile se bodo v kratkem nove volitve in takrat pokaže Selana svoje pravo lice.

Gospodarske vesti.

— Zadruga stavbenikov v Sloveniji nam piše: V odgovor članku, ki ga je prinesel »Slovenec« št. 9. z dne 12. t. m. »Nekaj o samovolji trgovinskega ministrstva«, s katerim podtika z. dr. Marnu odredbo glede napisov zidarskih mojstrov, češ, da je to storil v korist velekapitalističnim podjetjem. — Ta odredba je izšla od obrtne oblasti I. stopnje, to je mestnega magistrata, kolo je potrdil oddelek min. trgovine in industrije v Ljubljani in sicer na pritožbo podpisane zadruge in ne samo v korist velekapitalističnim podjetjem. Pritožbo pa utemeljuje podpisana zadruška takole: Več zidarskih mojstrov se je zadnji čas posluževalo v svojih napisih tablic, računih in na pisemskih obrazcih imena kot n. pr. »Stavbinsko podjetje N. N. v Ljubljani«, nekateri so imeli celo napisano med drugim še »stavbenik« mesto zidarski mojster. Ker je med stavbenikom in zidarskim mojstrom precej razlike, kar pa zadruška na tem mestu ne more utemeljevati, se je vsled tega pritožila in — kar je samo ob sebi umevno — tudi to dosegla, ker se dotične konkescijske listine izrečno glasi: »Podelluje se Vam pravica zidarskega mojstra« — ne pa pravica stavbenika. Kar se pa tiče razdelitve dimnikarskih okrajev, je pa načelstvo podpisane zadruške mnenja, da to ni pravilno, kajti hišni gospodar je potemtakem izročen na milost in nemilost dotičnemu dimnikarju, kajti drugega si gospodar ne sme izbrati, plačati pa mu mora sveda toliko kolikor zahteva. Na vsezadnje pa ako ima vsaka obrt in trgovina svojo konkurenco, naj jo ima tudi dimnikar. — Strokovna zadruška zidarskih mojstrov Slovenija v Ljubljani dne 21. januarja 1922. Načelstvo.

— Izdajanje uverenj za izvoz valut od strani odbora Narodne banke in njenih filijal. Ljubljanska carinarnica je dobila od generalne direkcije carne pod št. 1401 z dne 9. januarja t. l. sledečo brzojavko: »Z odlokom finančnega ministra z dne 9. t. m. je odobreno odborom Narodne banke in njenih filijal tudi nadaljno izdajanje odobrenj in uverenj o izvozu valut, toda samo individualno in za vsaki slučaj posebej ter se morajo uverenja odvezmati«.

— IV. mednarodni vzorčni velosojem v Pragi se vrši letos v času od 12. do 19. marca 1922.

— V Frankfurtu se vrši v času od 2. do 8. aprila spomladni in v času od 8. do 14. septembra t. l. jesenski semenj. Vsestranska reklama je že na delu in v živahnem teku. Nedvomno se bili uspehi dosedanjih lanskih semnov zelo ugodni. In letošnje leto se takoreklo pričnja v znamenju semnov po celi, sicer precej razorani Evropi. Obeta se nam vsestransko semnovanje. In vse države, mlade in stare, hite, da kot čile semnarice čim najuspešneje tekmujejo v teh nevdobnih, nedvomno zelo koristnih gospodarskih podbudah.

Sveda ima — dandanes in kdo zna, kako dolgo še — nad vso to dobro voljo svojo precej važno besedo tudi go-spa valutaca. Toliko se je pa svet už ne navedel vsem tem valutnim »kapricam«, da se jih prava podjetnost več ne straši in ne plaši. Zadnje čase so se valute težave še bolj poostroile. Pa časoma jih mora biti konec. In prav zato je že želeli in pozdravljati s odkritosrčnim veseljem, da se poleg vseh drugih resnih prizadevanj tudi — kolikor je pač to dandanes na tem pokvarjenem svetu mogoče, a sejmso podjetnostjo in delavnostjo bliži in ublaži sistematično današnja nezmožnost, ki tare s velikimi skrbmi mladane vse sloje — izvzemši le znane brezdelne valute »prerivačee«. Le s takimi velikopoteznimi sredstvi in učinki se »časoma« premoste tudi vsakomur škodljivi gospodarski prepadi med državami s labo in dobro valuto, z »zlahotno« zdravo in pa »umirajočo« valuto, kakor se glase najnovejši termini. Z vsemi temi vzgledi v drugih državah se pospeši in dvigne tudi naše jugoslovanske »sejmenjence«, ki nam prince, kakor vse obeta, krasne in čez vse vsele pojave naše delavnosti in naših uspehov na gospodarskem polju.

— Dobava drv. Komanda Potiske Divizijske oblasti v Subotici razpisuje dobavo drv za razne garnizije. Tozadnje ustmerne licitacije se vrše 20. 22. 24. 27. februarja in 1. marca t. l. v pisarni Intendanture komande Potiske divizijske oblasti v Subotici. vselej ob 11. dopoldne. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, pogoj pa pri Komandi mesta v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Dobava brona. Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje dobavo raznovrstnega brona. Pis-mene ponudbe je vložiti najkasneje do 20. februarja 1922. l. ob 12. opoldne. Predmetni razpis je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Dobava žice, pločevine in pogod za mazanje. Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje do-

bavo železne in jeklene žice, ocinkovane železne pločevine in pogod za mazanje. Pis-mene ponudbe je vložiti najkasneje do 25. februarja 1922. l. 12. opoldne. Predmetni razpis je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Težke posledice naraščanja češke krome v tekstilni industriji v Jabloncih. Kakor poroča »Prager Tagblatt« vpliva dvig češke krome najbolj grozeče na tekstilno industrijo v Jabloncih. Pred tedni je bilo preračunano, da so imele Jablonce pri padanju marke več kot 100 millionov izgube. Od tega časa so se izgube izdatno povečale. Trgovina z Nemčijo je ubita in večje število dobro stoječih podjetij finančno težko vetetira. Odkar čsl. krona konstantno narašča so postala naročila redkejša, kajti nihče od odjemalcev neče in ne more več plačati, kar je pred tedni dobil polovico

ceneje. Esporterji, ki prodajajo v tuji valuti, imajo milijonske izgube. Pomankanje denarja je veliko, ker se kupčije, ki so bile sklenjene v čsl. kronah ne plačujejo. Če se bo to še nadaljevalo, so katastrofalne posledice neizogibne in podjetja so večinoma prisiljena zapreti, ker imajo samo nekaj trvdh kapital za nadaljevanje dela.

— Česko banke v Berlinu. Neka nemško-češka bančna skupina, v kateri ima nemška Orient-banka vodilno vlogo, namerava izvesti bistveno razširjenje banke »Tschechoslovakischer Bankverein« v Berlinu, ki je lani zvišala svojo delniško glavnico od 25 na 50 millionov mark. Poslovanje banke naj dobí pri tem bistveno širšo bazo in mednarodni značaj.

— Italijanska trgovska zbornica v Sofiji. Te dni se je otvorila v Sofiji italijanska trgovska zbornica za Bolgarijo.

Dogodki v Vatikanu.

VSE VOLITVE PAPEŽA DOSLEJ BREZUSPEŠNE.

Drugi dan konklava.

— Rim, 4. februarja. Danes je bil drugi glasovalni dan v konklavu. Prvi volilni akt se je že pričel ob deveti uri dopoldne. Na strehi sikstinske kapele se je ob 11.35 minut pokazal črn dim. Znamenje, da je bila volitev brezuspešna. Ob 5.10 popoldne je bil na isti način naznanjen izid četrtega brezuspešnega glasovanja.

— Rim, 5. februarja. (Izv.) Vsa dan pred glasovanjem, zlasti v dopoldanskih urah se zbira mnogobrojna množica raznega rimskega občinstva, tudi mnogo tujcev, posebno Amerikancev, na prostoru in trgu pred sikstinsko kapelo, da opazuje — dim. Nekateri italijani. listi cenijo radovedno množico do 50.000. Po končanem naznanilu se množica navadno razočarana in nejevolna razide. Splošno sedaj v Rimu razpravljajo o vprašanju, kdo bo papež. Vsa dan pred Vatikanom zbrana množica širi vesti o novem papežu in se zavzema za gotove osebe. Na gotove kardinale — papabile so Rimljani stavlili tudi znatne svote.

TRETI DAN KONKLAVA.

— Rim, 5. febr. (Izv.) Danes dopoldne je bilo peto glasovanje v konklavu. Z opet brez uspešno. Bil je črn dim. Popoldne ob 5. je bilo šesto glasovanje z istim rezultatom. Papež še ni izvoljen. Noben kandidat še ni dobil določene dvotretjinske večine. Glasovi so zelo razcepljeni. Na trgu se zbira velika množica, ki vztraja tu ves dan.

KAJ DELAJO KARDINALI?

Zjutraj od 8. do 9. prisostvujejo vsi kardinali maši in vsi so obhajani. Obhaja jih nastarejši kardinal Vanutelli, ki šteje 85 let, pa je nenavadno krepak. Čil in čvrst, mož visoke postave, impozanten, še povolnoma raven. Dela vsak dan neutrudno od jutra do večera. Nekateri kardinali čitajo potem mašo, nekateri gredo k spovedi k patru Ruelli. Nato gredo v refektorij na zajutek, na kavo in mleko. Ob 10. uri vstopijo v Sikstinsko kapelo, vsak gre na svoj sedež. Ceremonijer preskrbi na to glasovnice, potem pa se vse kardinalski zbor obda z zastori, tako da ne more nihče drugi slediti poteku volitve. Tajniki in ceremonijer ostanejo v bližnji dvorani, komorniki v drugi poleg prve. Vsi so pripravljeni na slučaj, da bi bil papež izvoljen. V Paolinski kapeli gori šest sveč v čast svetemu Duhu, patronu in inspiratorju konklava.

Dolarski princí pred sodiščem.

Ljubljana, 6. februarja.

Danes ob 9. dopoldne se je pričela pred deželnim kot kazenskim sodiščem na več dni določena senzacionalna kazenska razprava proti devetim poštnim nameščencem, znanim povsod v žibkih slojih pod imenom »dolarski princí«, čeprav teža imena ne zaslužiijo vsi obtoženci, kajti nekateri sodelovalci so padli v to veliko afero šele valed razkritju o manipulacijah na pošti dne 20. novembra 1920. — Razprava se vrši v porotni dvorani. Zanimanje za to razpravo je med vsemi ljubljanskimi sloji velikansko. Vsa hode videti »dolarske prince«.

Prvotno so v javnosti pričakovali, da pridejo »dolarski princí« pred ljubljansko poroto. Ker se je med tem časom — obtoženci so bili aretirani 29. novembra 1920 in naslednje dni — zvišal kvalifikacijski znesek za pristojnost porote, je prvi državni pravdnik g. Domenico zasnoval obtožnico glede pristojnosti v tem smislu, da je prišlo vseh devet obtožencev posamno in korporativno pred radno zbornico sodišče, pred kazenski sodni ljubljanskega deželnega sodišča.

Pristojnost kazenskega senata utemeljuje javni obtožitelj kratkoma s tem, ko pravi, da so radi lastne koristi in brez posebnikovega dovoljenja vze-li (obtoženci) v Ljubljani tuje, premakljive stvari v vrednosti nad K 4000.—, a ne nad 40.000 K in sicer poštnemu

RADOVEDNA MNOŽICA. — 50.000 OSEB.

Nebrojna množica čaka na izid volitev vsak dan. V Rim je prihitelo vse polno tujcev, ki tvorijo, kakor sodijo nekateri listi, večino radovedne množice. Slišijo se neprestano razna uganjanja, ali pokaže dim ugoden rezultat, ali bo »fumata« ali »sfumata«, kakor kriče Italijani v knje-čl. Po prvem naznanilu volitve so vpili že na vse grlo, da je papež izvoljen, ker je bil dim precej časa bel, ali kmalu je sporočil črn dim negativen rezultat prve volitve. 50.000 oseb je bilo tako razočaranih in sveda ni manjkalo raznovrstno, tudi pikre in zlobne sodbje. Tako je dan na dan, pri vsakem dimu, ki še ni dal novega papeža, v najrazličnejših jezikih se čujejo vsikli, kriki, viki in tako bo v najrazličnejših jezikih pozdravljen in skritikovani novi papež.

Vatikanski »reporterji« hočejo že precej natanko vedeti, kdo bo po priliki papež. Med množico letajo gor in dol, pa pripovedujejo, da se je na eni strani združilo mnogo glasov na imeni Ossparri in Lualdi, na drugi strani pa na ime Lafontaine in Laurenti. Nekaj glasov pa bi bilo padlo na ime Ascalesi, Giorgi, Ratti, Lexa in Taceti, končno je baže dobil nekaj glasov še Mistrangelo. »Osservatore Romano« se obrača proti takemu uganjanju in pravi, da je brez vsake podlage, ker so kardinali in vsi konklavisti prisegli, da bodo držali strogo tajnost. Ali radovedna množica se malo meni za svarilo vati-kanskega lista, marveč se spušča v nadaljnja uganjanja in kombinacije.

RAZNO.

V konklave je vstopilo 53 kardinalov. Trije Američani so bili tačas še na morju. Z vsakim kardinalom je prišel v konklave po 1 tajnik in 1 komornik, nadalje dva zdravnik, en kirurg, dva lekarnarja, 11 »santen-kharic, 6 cerimonijerjev, 1 arhitekt, 3 ognjegasci, 1 zidar, 1 mizar, 1 kovač, 3 brivci itd.

Pred odhodom v konklave je bila slovesna maša, koncem katere je imel latinski govor monsignor Galili, ki je naglašal, da se pričakuje od novega papeža delovanje za splošno spravo in evangelijsko dobrotelost, to je nadaljevanje pontifikata Benedikta XV.

Ko so se vozili kardinali v konklave, je množica nekatere prav navdušeno pozdravljala. Tako na poseben način kardinala Moffija, katerega je množica smatrala za bodočega papeža.

erarju v času od jeseni 1919 do meseca avgusta 1920.

Nastop obtožencev.

Z veliko napetostjo je navzoče število občinstvo pričakovalo prihoda devetih obtožencev v sodno dvorano. Kmalu po devetih so vstopili v dvorano in zavzeli mesto na zatožni klopi po sledečem vrstnem redu: 1) Ernest Banovec, poštni aspirant, rojen 22. marca 1898 v Ljubljani, oženjen; 2) Maks Jean, neoženjeni poštni ofciant, rojen 26. septembra 1894 v Ljubljani, 3) Vokoslav Alrezn, neoženjeni poštni aspirant, rojen 19. janja 1893 v Ljubanu; 4) Maks Favetti, neoženjeni poštni aspirant, rojen 15. oktobra 1900 v Sežani; 5) Mirko Prosen, neoženjen, rojen 6. septembra v Spodnji Šiški; 6) Rudolf Klampfer, neoženjeni poštni aspirant, rojen 9. aprila 1899 v Sp. Šiški; 7) Stefan Saka, poštni ofciál v Subotici, rojen 14. avgusta 1897 v Teparini, oženjen; 8) France Rapotec, neoženjeni poštni aspirant, rojen 27. aprila 1891 v Kozini, Istria; 9) Rajko Frihar, neoženjeni poštni ofciant, rojen 10. avgust 1898 v Vevčah pri D. M. v Polju.

Obtožence lahko delimo v dve skupini:

1) prvi »dolarski princí« — to so prvi štirje obtoženci, ki so živeli ob šampusu in zabavah za donar, ki so ga

dobili na ta način, da so izmikalni iz ameriških pisem — dolarje in

2) »napravi princ, ki so imeli to smolo, da so po aretaciji prvih prišli tudi njih grehi na dan. Ta skupina je po večini manipulirala z znakami.

Obtoženi so mirno zasedli dolozna mesta na sotočni klopi. Podali so svoja generalija.

Rasprova vodi kot predsednik sod. svet dr. P. Skaberni. Prisodniki so: nadest. Bulovec, svetniki dr. Mohorič, Pernuš in dr. Kaiser. Zastopnik drž. pravdnika prvi dr. pravdnik Domenico. Obtožene brani 7 zagovornikov.

Obtožnica

Za tem je bila predčita 20 litografskih strani obsega obtožnica.

Glasom obtožnice zahteva državni pravdnik osebo vabilo 43 pri, za 31 pri pa ne predlaga osebne prihode.

Obširna obtožnica, sloneča na rezultatih dolgotrajne, nad eno leto trajajoče preiskave, navaja, da so si prisvojili:

1) glavni dolarji princ posojeno: Ernest B. 260 dolarjev, 2) Maks J. 300 dolarjev, 3) Vekoslav A. 800 dolarjev, 4) Maks F. 60 dolarjev.

II) V sporazumu oz. »pisanju« in sicer Banovec in Jean 100 dolarjev, Banovec-A. 100 dolarjev, Banovec-Favetti 80 dolarjev, dalje Jean-Banovec 10 dolarjev, Vekoslav A.-Banovec 100 dolarjev, Favetti-Banovec 80 dolarjev.

Skupaj so si torej prisvojili iz ameriških pisem 1249 dolarjev.

Na drugem mestu pravi obtožnica, da je kurz dolarja v času od jeseni 19. do 20. avgusta znašal nad 90 K. Če računamo povprečno, da so princ prejeli za dolar po 100 K, si lahko mislimo, da so prejeli okoli 124.000 K.

III) Medse dolarjskih prispevov pa so posredovali še sledeči: Maks Prosen 80 dolarjev, Rudolf Klampfer 50 dolarjev, Rudolf Saka in Fr. Rapotec, ki sta vzela dolarjev v vrednosti nad 4000 K.

Tatvina znamk

Obtožnica dalje obtožuje Rajka Hribarja, da je iz jugoslovenske tiskarne izmaknil na nasvet obtož. Vekoslava A. 15 pol znamk v vrednosti 14.000 K ter jih izročil Francu Rapotecu v nadaljnjo razprodajo.

Usodni dan

Obtožnica zelo podrobno opisuje idilno veselo življenje v ekspedicijskem oddelku glavnega poštnege urada v Ljubljani 1., kamor so prihajala ameriška pisma, ki so jih potem glavni obtoženi izmikalni in plenili njih vsebino, da so bili pisnam priložni dolarji.

Merodajnim faktorjem je prišlo v vednost, da v tem oddelku ni vse v redu. Znali so, da »dolarji princ« žive preko razmer, veseljačijo ter zabavajo. To pa so vsi tolmačili na ta način, da gospodje »verzičarji« z znakami, s valutami, posebnim izidom glade Banovec so si mislili, da mora paš dobiti od mater, ki si je — tako pravi obtožnica — pridobila tekmo vojne milijone.

Obtoženi, pred vsem glavni štirje, so skoro brezskrbno plenili ameriške pisma od jeseni leta 1919. do avgusta 1920. Da so se te manipulacije odkrile, je nanesel slučaj.

Usodni dan sa manipulacije je bil 30. november 1920.

Tega dne je prejel poštni oficijant Milan Detela od ravnatelja g. Junke odlok o prenehanju iz Ljubljane v Mekronog. Detela se je odloku uprl, izjavljajoč, da »on mora prođ, a tatovi ostanjejo v Ljubljani«.

Na uradno zahtevo se je pozneje g. Detela tožnje izrazil in tako so prišlo manipulacije na dan. Krivci so bili dne 29. novembra 1920 in naslednje dni aretirani.

Na policiji so vse lepo priznali. Pri hišni preiskavi na stanovanju Maksa Jeana so našli in zaplenili 757 ameriških pisem, med njimi 22 takih, kjer je bilo rečeno, da je pisnu priloženo po 1, 2, 5, 10, 15, 30 in celo 111 dolarjev.

Uvedena je bila proti njim kazenska preiskava. Vsi obtoženi so manipulacije pred preiskovalnim sodnikom priznali, samo A. je začel pozneje tažiti in se zagovarjati, da si je denar pridobil s »verženjem valute, posebno lir.

Kazenska preiskava je trajala do decembra leta 1921. Dne 21. decembra je prvi državni pravdnik Domenico podpisal obtožnico.

Milijonarji so hoteli postati

Obtožnica v detajlih dalje vsebuje mnogo zanimivosti, ki jih valed prostora ne moremo dobesedno priobčiti. Navajamo le, da so obtoženci hoteli postati milijonarji. Obtožnica omenja »načilen pogovor, ki kaže moralni nivo teh mladih ljudi. Rapotec in Klampfer sta se o »varje razgovarjala. Rapotec je pripomnil: »Kaj bo, če bi »to« prišlo na dan.« — Klampfer mu je mirno odgovoril: »Nikoli! Prej bomo milijonarji, predno pride to na dan. Steer pa o tem ve ravnatelj W. in Ana Krelčevac ...

Razprava nam gotovo poda še mnogo zanimivosti o razmerah, ki so vladale na ekspedicijskem oddelku. V naslednjem podajamo izvodbe obtožencev. Takoj po predčitanju obtožnice je predsednik senata sod. svet. P. S. Skaberni uvedel

Zasliševanje obtožencev

Prvi obtoženec Ernest Banovec odgovarja na vsa vprašanja jasno in glasno. Prizna odkrito, da je jemal do-

larje iz ameriških pisem. Predsednik: »Kdo je prvi začel? Obtoženec: »Prvi — Jean! Opisuje kako so s pisami manipulirali. »Ko sem videl Jeana, da jemlje pisma in jih nosi domov, sem ga vprašal, zakaj to dela. Dejal mi je: »Dolarje jemljamo. Nato sem se jaz začel! Predsednik: »Kam ste dali denar? Obtoženec: »Denar sem spravil!« Dalje je Banovec omenil: »Nehal sem krasti maja meseca 1920. Kradli smo vsak na svoj račun.«

Na predsednikovo vprašanje, v kakšno družbo je hodil, je Banovec odgovoril: »Hodil sem vsakomur a Alrosinom v kavarno in v Fajmostruc ...

»Zapili smo vsa, to je res!«

Predsednik vpraša vse obtožence po vrsti: »Ali ste bili večkrat pijani? Obtoženec po vsem glasno: »Menda jale (Smeh)! Banovec: »Dal Bil sem tudi večkrat pijan v službi!« Banovec pravi tudi, da je imel smolo, ker mu je bilo menda v ambulanci ukradenih 11.000 kron.

Obtoženec Maks Jean, starejši uradnik, prizna vse in kako se je pri njem našlo več pisem.

Zasliševanje ostalih obtožencev se je tekom dopoldneva nadaljevalo. (Sledi)

Dneone vesti.

V Ljubljani 6. februarja 1922.

— Jugoslovanski dijak zapušča Prago? »Prager Tagblatt« je baje dobil iz krogov jugoslovenskih dijakov tole informacijo: »Odkar je češka krona znatno poskočila, se nahaja jugoslovensko dijaštvo v Pragi v zelo mučnem položaju. Ta okolnost je eden izmed vzrokov, da se je dijaštvo jelo baviti z mislijo zapustiti Prago in Češkoslovaško republiko in se interesirati za državo, kjer bi bili dani ugodnejši pogoji za študij. Dijaštvo si je izbralo Poljsko. Pogajanja, ki so jih posebni delegati vodili s poljskimi akademskimi oblastmi v Varšavi, Krakovu in Lvovu, kakor tudi s poljskim naučnim ministrstvom, so uspeli popolnoma ugodno. O uspehih teh pogajanj so delegati referirali v četrtak na shodu jugoslovenskega dijaštva. V smislu dogovora bodo višvali jugoslovenski dijak s poljskimi slušatelji v vsakem oziru popolno enakopravnost tako glede taks in drugih pristojbin, kakor tudi glede ugodnosti za one, ki so se udeležili vojne. Z njimi se ne bo postopalo kot z izomenci. Univerze bodo ...

vse v Češkoslov. vpisane semestre, kakor tudi vse skušnje, ki so jih jugoslovenci položili na čeških univerzah ali drugod. Vsi jugoslovenski dijakji bodo lahko delali izpite v svojem materinem jeziku ali v nemškem. Vsi uradi in oblasti na Poljskem so obljubili, da bodo jugoslovensko dijakje v vsakem oziru podpirali, zlasti kar se tiče stanovanj. Poseben odbor bo skrbel za stanovanja in uredil stvar tako, da bodo dijakji imeli še pred odhodom iz Prage v rokah točno adreso svojega stanovanja v novem študijskem mestu. Odpotovanje se bo vršilo potom transportov in poljsko železniško ministrstvo je dovolilo za te transporte prosto vožnjo od meje. Preselitve se bo najbrže pričele okrog 15. t. m. Ako se izvede ta akcija izgube praške visoke šole okrog poldruhi tisoč slušateljev. Kakor smo se poučili, so te informacije dokaj točne. Valutne razmere silijo naše dijaštvo k temu koraku. Praga je sedaj za naše dijaštvo najbrvejša točka, kamor so naši dijakji najraje zahajali, ker so vadili, da se jim široko odprta vrata vseh čeških zavodov. V Pragi se je naša dijaštvo nazvalo krepkega slovenskega mišljenja, kar ni ostalo brez vpliva na kasnejše življenje. Obžalujemo, da se je moralo naše dijaštvo odločiti k temu koraku, ker se bojimo, da se naše dijaštvo iz poljskih učnih vsebin izloči, mest ne bo vračalo s tako krepko slovensko zavestjo, kakor se je vračalo iz Prage. No, morda se v tem oziru motimo.

— Kraljevi namestnik — okrajal. O. pokrajinski namestnik Ivan Hribar je popolnoma okreval in od 6. februarja zopet redno uraduje.

— Osebnost vest. Delegat ministrstva financ v Ljubljani, dr. Karol Savnik je v soboto 14. t. m. službeno odpotoval v Beograd, od koder se predvidoma povrne v desetih dneh.

— Poroka. Danes se poroči gospod deželnosodni svetnik dr. Vladimir Golja z gospodično Finco Hubadovo.

— Neprilazna objava vpoškojenosti sodnikov. Iz sodnih krogov nam piše: Pred kratkim je bilo v Uradnem Listu čitati: »Na predlog ministra pravde so bili postavljeni v trajno stanje pokoja sodniki I. L., ker so dovršili 65. leto življenja (čl. 112. ustave).« Tako besedilo po nepotrebnem žali, ker je videti, kakor da so se dotičniki tako krčevito držali svojih mest, da se jih je moralo s pozivom na ustavo s silo upokojiti. Obširnost te objave je docela nepotrebna in deloma tudi nesmislna. Sai so tisti sodniki — dasi pozvani — sami prošili za vpoškojenost in bi se torej lahko krajše in prilajnejše objavilo: »Na lastno prošnjo so trajno vpoškojeni sodniki I. L.«

— Še nekaj k poglavitni regulaciji Ljubljane. Piko nam: Ponovno se je že omenjal star zid ob začetku Izriške ulice nasproti Dramskemu gledališču. Tako tudi v zadnji številki Slov. Naroda. Ne bom trdil, da tvori ta zid ravno okras svojih okolici, akoravno ima sam na sebi nekaj romantičnega, posebno kadar je zaraščel z zelenjem. Gotovo pa sedaj, ko še ni reguliran, Izriška ulica ne tvori direktno oviro za promet, ker ima vsaj delničen hodnik. Naravnost nedopustna ovira

prometno-policijskem osiru pa je sidna ograja, ki moli nasproti Luckmanovemu zidu v Erjavčevu cestu in je menda last milijonarja Polaka. Ta zidna ograja ti zapre kratko malo pot, ako prideš iz Gradišča in hočeš po Erjavčevi cesti proti vladni palači. In sploh na Bleiweisovo cesto. Zozuje pa tudi vozno cesto tako, da se dva voza skoro srečati ne smeta na tej točki in so pešci naravnost v nevarnosti, posebno kadar privozi avto mimo, ne smemo da jih okropijo z blatom, marveč da se jim pripeti še kaj hujšega. Vrh tega kazi ta ograja z hlevskim vogalom vred tudi v estetskem oziru vso okolico dramskega gledališča, ker zapira prospekt proti Rožniku. Mislim, da od bogataša, kakršen je Polak, ni preveč zahtevano, da naj odstrani v interesu opešave Ljubljane, od katere je med vojno dovolj zaslužil, zidovje ter napravi ograjo, kakršno ima ob ostalem svojem posestvu. Če pa tega noče iz lastnega, naj ga prisili mestni magistrat, da se umakne v stavbno črto.

— Umrla v nedeljo g. Fran Ksaver Souvan, hišni posestnik v Ljubljani, brat prokuratorja dr. Huberta Souvana. Pokojnik je že del časa bolehal. Bil je dober narodnik in zvest pristaja napredne stranke. Pogreb bo v torek 7. t. m. ob pol 16. iz Selenburgove ulice na pokopališče k Sv. Križu. Bodi ohranjen rajnkemu blag spomin, njegov rodbini naše sožalje!

— Mestna zastavljavnica ima to-mesečno dražbo junija 1921. zastavljenih predmetov 9. t. m. popoldne.

— Zagoneten slučaj — ženska v moški obleki. Somsiljenik nam poroča: V Ogulinu se vrši vsako leto takozvani služničadski sejem. Na ta sejem je prišel tudi pred petimi leti gostilničar Ribič iz Vrbovskega in si našel približno 14letnega dečka za postrežnika. Ta mu je 2 leti služil kot tak, potem pa še pri 2 drugih gospodarjih po 1 leto. Letošnje leto pa se je šel v Vrbovskem h krojačju Mišiču učiti krojaštva. Temu je nedavno tega ukradel nekaj moške obleke in pobegnil. V sled ovadbe so ga iskali orožniki in našli v nekem bližnjem selu. Pri telesni preiskavi so orožniki dognali, da je deček preoblečena ženska. Živel in služil je pet let v Vrbovskem kot deček ne da bi se doznalo, da je ženska spola. Na vprašanje, kaj jo je napotilo, da se je kot moški oblekla, ni hotela odgovoriti. Stara je približno 22 let, je videti nepokvarjena in se je nazivala Nikola Tomašič.

— Za dekana evangelijskega občin v Prekmurju je bil soglasno imenovan g. Stefan Kováč, pastor protestantske verske občine v Murski Soboti. »Prekmurski Glasnik« pravi, da je pastor Kováč voevstransko priljubljen in spoštovan mož.

— Ali so šolske maše ukinjene ali ne? Prejeli smo: »Na temelju § 19. zakona z dne 15. oktobra 1868, drž. zak. št. 142, ter z ozirom na dnevno notico pod naslovom: »Ali so šolske maše ukinjene ali ne?«, priobčeno v št. 23. »Slovenskega Naroda« z dne 28. januarja 1922. Vam pošiljam podpisani katehet na uršulinskih šolah v Ljubljani sledeči popravek z zahtevo, da ga priobčite v zakonitem roku na istem mestu in s istimi črkami: Ni res, da je katehet na ljubljanski uršulinski šoli zaprl deklico, ki se ni udeležila šolske maše enkrat zaradi prevelikega snega in drugič zaradi bolezni, res pa je, da zato ni bila nikoli nobene deklica zaprta. Matej Vilfan, katehet.« K temu popravku pripominjamo, da vzdržujemo svojo trditve v polnem obsegu.

— Razpuščeno nemško društvo. Društvo »Sozialdemokratischer Verein für Marburg« je razpuščeno, ker nima več članov in torej tudi ne pogojev za pravni obkol.

— Eno nedeljo manj ima Ljubljana, odkar se glavna ljubljanska struga regulira: Iz stranišč in starih kanalov ob nabrežjih so namreč izginile trupe podgan in se utaborile po varnejših bregih. Del te armade se je utaboril tudi pri mestni klavnic v kanalu, kjer pa se

— Lanska suša in barjanska polje. Poročajo nam: Dasi je lansko leto dolgotrajna suša prav na blivšem Kranjskem na zoričev večine poljskih pšenic škodljivo umrla, n. pr. v bližini, koruzi, fižolu, zellu itd., se sledice suše pri poljskih pridelkih našem barju niso skoro nič pokazale, kati od poljedelcev z barja je bilo čuti najmanj pritožb. Pridelek je bil namreč malodane normalen, iz-

vzemši pri prvi, ker se premalo gnoli, in kvaliteta pridelkov navadna.

— Nov odvetnik v Kranju. V imenik odvetnikov je vpisan g. dr. Luce Treo. Svojo odvetniško pisarno odprl v Kranju.

— Štirje natakari. V hotelu »Zamorec« v Mariboru so bili aretirani štirje natakari zaradi državi sovražnih izrazov. Baje so bili pijani. Natakari se bodo morali zagovarjati pred sodiščem.

— Insolvenca. Kakor poročajo, je tvrdka Grobelnik zaprosila pri trgovskem sodišču, da se uvede poravnalno postopanje.

— Poroka ljubljanskega župana. Poročil se je odvetnik in župan ljubljanske g. dr. Ludovik Perič z gđ. Cirilo Golijevco, mestno učiteljico v Ljubljani.

— Ker je telefonska zveza Zagreb Beograd pretrgana, nismo prejeli danes najnovejših poročil iz Beograda.

— Za jugoslovensko Matice je nabrala vesela družba pri Cenu za podpis v Jugoslovski Koledar 1922 K. Samo g. Ramboušek in g. Ivan Rus sta darovala vsak po 400 K. Tudi na kolonah pri g. Polou se lev isti namen zbiralo 142 K. Najskrajnejša hvala vsem dobrotnikom.

— Oseba, ki je v petek zvečer ob pol 6. v splošni trgovini na Tržaški cesti prilaščila si mojo denarnico, v kateri je bila vsitka s natančnim naslovom, se pošlje, da vrne denarnico s vse vsebino priporočeno na naslovni naslov ali na upravitelstvo »Naroda« pod »Vrnjeno/992«. Rok 48 ur. Obe prihi na razpolago.

— Obrtna banka v Ljubljani postavila je v Ljutomeru novo podružnico in prične s svojim poslovanjem z današnjim dnem.

Sokolstvo

— Širša seja gospodarskega odseka ljubljanskega Sokola se vrši v torek 7. t. m. ob 8. zvečer v odborovi sobi v Narodnem domu.

Peuski glasnik

— Danes zvečer ob 20. uri je v Filharmonični dvorani komorni večer kvarteta Zika. Na splošno izraženo željo ponovi kvartet Zika svoj komorni večer, katerega je priredil 28. januarja. Naše občinstvo opozarjamo na ta koncert, ter sporočamo, da je sedežev še dovolj na razpolago. Isti se dobe

Najnovejša poročila.

Katastrofalne posledice železničarske stavke v Berlinu.

— Berlin, 5. svečana. (Izvirno.) Klub prvotnih optimističnih vestem o ponehanju železničarske stavke v Nemčiji zadobiva stavkovno dimenzije. Stavki železniških uradnikov in uslužbencev so se v Berlinu pridružili mestni nameščenci v znak solidarnosti in simpatije. Stavkalo mestni uradniki in uslužbenci. Ustavljen je obrat v vseh mestnih javnih napravah, v plinarji in elektrarni.

Posledice ustavitve teh obratov so naravnost vsiljanske. Mesto je od večer brez vode, plina in elektrike. Prebivalstvo si mora voziti vodo iz okoliških studij, sedaj zamrzlih jezer.

— Berlin, 5. febr. (Izv.) Vseled splošne stavke grozi mestu lakota. Organizacija pekov in velepekarnar so mestni upravi sporočile, da morajo ustaviti obrat vseh železničarske stavke, ker jim primanjkuje premoga. Mesto bo brez kruha. V celem mestu vlada splošna zmedenost. Dogajajo se pri-zori, ki so slični onim za časa Kappo.

Raznočerstvi.

— Čas se spreminjajo in ljudje tudi! Budimpeštanski dopisnik »Agra mer Tagblatt« poroča med drugim: Nedavno je čakal znani pisatelj Stefan Szomahazy na izvoška. Končno so se prikazala kočija. Kočijaž je skočil na cesto, odprl vrata kočije in zaklical: Otrka, zdaj morate pa izstopiti! Dvo deklet sta se zavili v plašč in predno sta odhiteli po dežju, je ena zaklicala: Poljubim roko, papi! Odmor! O. je rekel kočijaž pisatelju, ona je moja hči, druga pa je njena prijateljica! Kadar je slabo vreme in dokler ne dobim gosta, ju peljem od doma na univerzo, kjer poslušata pri prof. K. anatomična predavanja. Zopet odmor. Seveda, je nadaljeval kočijaž, nisem sedel vedno na kosli! Še pred dvema letima sem bil profesor za klasično filologijo. Toda s štirimi sinovi in tremi hčerami nisem mogel živeti. Zato sem se odločil za ta poklic. Isto je storil moj kolega, ki je podučeval fiziko in algebro, nadalje neki odvetnik, ministerialni uradnik in neki intenzor. Na ta način je mogel obdržati svoje stanovanje s tremi sobami in omogočiti študij svojim otrokom. Doma je batalo vse pri starem. Hčerke se vedno spremljajo pri letelice iz boljših krogov itd. To je romantika srednjega stanu. Tlik ob kočiji je stopal star bolhen gospod, ki je nosil pod pazduho žon zvezek. V nuth je imel clearneto čenko v preničanju, da kadi cigarete kakor v starih dobrih časih. Izvoškaž je gledal ramilovalno za njim in rekel: Vidite, ta revež je še vedno profesor!

— Preteklo leto je za francosko kinematografijo najuspešnejše in najnosrečnejše. Strašna obrtna in trgovska kriza ovira namreč ves trud in preti vse obzrepešiti. Tehnični napredek in bujni artistični precvet je ustvaril nekaj čistih umetnin, ki bi zaslužile svetovni sloves in uspeh. Henry Roussell je dal iz rok: »Visages volles ... Ames closees; Baroncelli: le Rava, po Zolovem romanu; René Hervil: Blanchetta, po Brieuxu; Lolo Fuller in G. Sorère: le Lys de la Vie; Jacques Feyder: l'Atlantide, po Benoitovem romanu; Marcel l'Herbier: Eldorado; Louis Delluc: Fievre; Séverin-Mars: le Coeur magnifique. Navedli smo zgolj važna dela, ki so pokazala nove tehnične sestavine ali pa nenavadne polot oziroma neobičajno duševnost. Ako so se doslej ukvarjali s kinom ljudje brez okusa in vzgoje, se baviijo danes s proizvajanjem filmov estetsko dojemljivi produkti: naj torej razumnostjo ne očita kinematografu, pravi Edmond Epardaud, da nudi hrano brez duše in brez duha. Posihodbo bo kino zavzemalo mesto v naših duševnih, človeških in narodnih skrbih. Ima svojo estetiko, svojo govorico svojo vero in nedogledno razvojno možnost. D. A.

do 6. ure v pisarni Glasbene Matice, od 7. ure dalje pri koncertni blaginji.

Dražbena vest.

— Slovensko židarsko in tesarsko društvo v Ljubljani je imelo dne 22. januarja 1922 svoj redni občni zbor. Zborovanje je otvoril predsednik. Po rečilo blaginji in tajnika je bilo sprejeto in odobreno, na kar se je izvolil sled. odbor: predsednik tov. Albin Merljak, podpredsednik tov. Albin To m.e. odborniki tovariši: Josip Bučolli, Janko Sedež, Ivan Sluga, Fran Svetek, Valentin Mozetič, Mihael Seftic, Jakob Babnik, namestnika: Alojzij Strupl, Josip Starogon, Karel Strukelj. Po izvolitvi novega odbora zahvalil se je predsednik tov. Anton Merljak prejšnjemu odboru, ki je poštrevno deloval v prid društvu. Opozorjal je tudi člane, da naj se zavzadajo svoje dolžnosti napram društvu, ki stremi za tem, da se upošteva domači stavbni obrtniki in delavci.

— Zadruga stavbenikov v Sloveniji nam piše: V odgovor članku, ki ga je pri-nesel »Slovenec« št. 9 z dne 12. t. m. »Ne-kaj o samovolji trgovskega ministrstva« a kateri o podlika g. dr. Maru odredbo glede napisov židarskih mojstrov čes, da je to storil v korist velekapitalističnim podjetjem. Ta naredba je izšla od obrtne oblasti I. stopnje, to je mestnega magistrata, koje je potrdil oddelek ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani in sicer na pritožbo podpisane zadruga in ne samo v korist velekapitalističnih podjetij. Pritožba pa utemeljena podpisana zadruga takele: Več židarskih mojstrov se je zadnji čas posluževal svojih napisnih tablic, računov in na pisemskih ovitkih imena kot n. pr. »Stavbeno podjetje N. N. Ljubljana«, nekateri so imeli celo napisano med drugim še »stavbenik« namesto: židarski mojster. Ker je med stavbenikom in židarskim mojstrom precej razlike, kar pa zadruga ne more tukaj utemeljevati, se je vsled tega pritožila — in kar je samo obehni umevno, tudi doslela. — Ker se dotične koncesijske listine izrecno glasio: »Podlehlje se Vam pravica židarskega mojstra«. — ne pa pravica stavbenika. Kar se pa tiče razdelitve dimnikarskih okrajev, je pa načelstvo mnenja, da to ni pravilno, kati hišni gospodar je potemtakem izročeno dotičnemu dimnikarju na milost in nemilost, kati drugega si ne sme izbrati, plačati pa mora seveda mo tolike, kolikor zahteva. — Navsezadnje pa, ako ima vsaka obrt in trgovina svojo konkurenco, naj jo ima tudi dimnikar.

— Berlin, 5. febr. (Izv.) Vsi napori vlade doseči a stavkajočimi sporazum, so bili dosele brezuspešni.

— Berlin, 6. februarja. (Izv.) Gospodarska centrala za razdelitve premoga je popisala in rekvirirala vse obstoječe zaloge premoga po posamnih trgovinah, da ga razdeli v uporabo vsem za življenje najvažnejšim mestnim obratom.

— Berlin, 6. februarja. (Izv.) Polojaj v mestu je zelo kritičen. Splošna železničarska stavka se razširila in je sedaj zelo komplicirana. Mesto je vsled ustavitve železniškega obrata popolnoma odrezano od provinc in ostalih krajev. Aprovizacija mesta je popolnoma ustavljena.

Borze

— Zagreb, 6. februarja. (Izv.) De-vice: Curih —, 59.60, Dunaj 3.90, 3.95, Praga 585.—, Italija 14.07, 14.10. Valute: dolar 298.—, 301, lira —, 13.95.

Francoski kino.

— Preteklo leto je za francosko kinematografijo najuspešnejše in najnosrečnejše. Strašna obrtna in trgovska kriza ovira namreč ves trud in preti vse obzrepešiti. Tehnični napredek in bujni artistični precvet je ustvaril nekaj čistih umetnin, ki bi zaslužile svetovni sloves in uspeh. Henry Roussell je dal iz rok: »Visages volles ... Ames closees; Baroncelli: le Rava, po Zolovem romanu; René Hervil: Blanchetta, po Brieuxu; Lolo Fuller in G. Sorère: le Lys de la Vie; Jacques Feyder: l'Atlantide, po Benoitovem romanu; Marcel l'Herbier: Eldorado; Louis Delluc: Fievre; Séverin-Mars: le Coeur magnifique. Navedli smo zgolj važna dela, ki so pokazala nove tehnične sestavine ali pa nenavadne polot oziroma neobičajno duševnost. Ako so se doslej ukvarjali s kinom ljudje brez okusa in vzgoje, se baviijo danes s proizvajanjem filmov estetsko dojemljivi produkti: naj torej razumnostjo ne očita kinematografu, pravi Edmond Epardaud, da nudi hrano brez duše in brez duha. Posihodbo bo kino zavzemalo mesto v naših duševnih, človeških in narodnih skrbih. Ima svojo estetiko, svojo govorico svojo vero in nedogledno razvojno možnost. D. A.

Kaj je Elsaftind — to se zna! Le'arnar Feller — Stubica.

Glavni urednik:

Rasto Pustoslemsek.

Odgovorni urednik:

Ivan Podražaj.

Mlad gospod išče

sobo v sredini mesta event. s
povsem vzhodom. Ponudbe pod „Alb.“
8. na upravo Slov. Naroda. 858

Lepa stavbna parcela

v ugodni, solnčnati legi v Ljubljani se
lahko vidi. Vprašaj se pri IV. Pre-
khu, Vrhovčeva ulica 9, I. 857

Baraka

se išče za skladišče. Ponudb
pod „Baraka 847“ na upravo Sloven-
Naroda. 847

Tisti,

ki je odpeljal na Sveznico proti večer
iz gostilne pri „Slerem Janezu“ mo-
ga psa volčja pasme, sliši na ime „Pa-
“, naj ga pripelje takoj nazaj. —
Aleksij Dular, Vižmarje št. 70. 875

Pozor!

Kdor mi posodi za dva meseca 10.000
kron, dobi sedel majo v novo z dan-
hišnim stanovanjem, orodje iz velike
sobe, kabineta, kuhinje, kamna in dru-
gih prtljajev. Posojilo se tudi lahko za-
sigura. Naslov pove uprava Slovenskega
Naroda. 875

Trgovski pomočnik

mlad agilen in trezen, kateri ima vse-
lje do potovanja in do leane stoke;
vsejame se takoj in pod ugodnimi po-
goji. Ponudbe pod „Lesna trgovina“
156* poštnice Ljubljana. 876

Potrebuje se vsake količine**tesanega lesa**

3 x 3 do 4 x 4 4 m
4 x 5 5 do 9 m
5 x 6 6 do 10 m
Denke od 12 m/m do 50 m/m 4 do 6 m.
Ponudbe z razpisnim zaloz. je poslati
v nemškem jeziku na Teth d. d., Tu-
nola, Bačka. 887

Mesečna soba

proti dobri plači išče soliden gospod.
Ponudb. pod „Inženr 882“ na upravo
Slov. Naroda. 882

Kuhar

prilek za slastičarstva, mednarodna
kuhinja, govori nemško in italijansko
1886 mesta v hotelu, restavraciji ali
menzi. Naslov pri upravi St. Nar. 876

Proda se

stivalni stroji, železne banke,
cilindri in ženski čevlji. Naslov
pove uprava Slov. Naroda. 883

Proda se hiša

na Brezjah, v dobrem stanju, s hle-
vom, njivo in vrtom okoli hiše. Več
Brezje št. 36, Gorenjsko. 978

Trgovskega pomočnika

železninaria
potrebuje tvrdka Pinter & Lenard,
Železnina, Maribor. 885

Soba

z dvema posteljama išče dva gospo-
dični, event. eno s hrano. Ponudb. pod
„P. R. 888“ na upravo Slov. Nar. 888

Knjigovodja

bilancist
samostojna pisarniška moč, št. pre-
moniti svoje službeno mesto. Ponudbe
pod „Bilancist 874“ na upravo Sloven-
Naroda. 874

2 manjši hiši

skupaj ali vsaka posebej, se prodajata.
Hiši sta oddaljeni 5 minut od glavne
pošte, pripravi za trgovino, stanovanje
s 3 sobami, prosto za marcem. Ponudbe
pod „Hiša 842“ na upravo Slov. Naroda

Dr. Ljudevit Perič

Cirila Golja

poročena.

Ljubljana, 6. februarja 1922.

Lesni knjigovodja.

Trži se odmah za večju parno žago u Sloveniji prvorazredni samostojni lesni
knjigovodja koji je i vješt na pairoj žagi te kalkulaciji drva uz vrlo dobre
uvjete. Svjedec se sa prenis svjedocba, referencama i zalitjevi plače su za
poslati na: Sava Vlaisavljevič, pošta Pitomača. 889

Prodajam radi spremembe v obratu rab-

ljene, dobro ohranjene:
polnojarmenik za tavolo (Santgatter),
gladilnik 4 krate (Vierfache Hebelmaschine),
gladilnik (Dichtenhebelmaschine),
elektroregulator System Kehl,
benzinsko lokomobil 10 HP,
Landauer.

Vratanja na Tovarna zabojev in lesenih jermenio, FELIX
STARE, RADOMLJE, SLOVENIJA. 89

Štev. 735.

880

Razglas.

Dne 24. februarja 1922 ob 11. se bo vršila pri gradbeni di-
rekciji v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, II. nadstropje

ponudna obravnava za dobavo mejnikov

za novo državno mejo med kraljevino Srbov, Hrvatov in Sloven-
cev ter republiko Avstrijo.

Natančnejši podatki so na razpolago pri gradbeni direkciji
med uradnimi urami.

Zapečatenim ponudbam, kolkovanim s kolkom za 20 Din.
je priložiti potrdilo finančne deželne blagajne v Ljubljani o vpla-
čani kavciji v znesku 5%, ponudene vsote z izjavo, da ponudnik
v celoti sprejme dobavne pogoje, dovolitev ministra za gradbo, da
se ponudnik sme udeleževati javnih licitacij ter potrdilo pristojne
davčne oblasti, da so plačani vsi davki. Vse priloge morajo biti
pravilno kolkovane.

Namesto dovolitve za udeleževanje pri javnih licitacijah za-
doča za sedaj ponudbi priložena prošnja na ministrstvo za gradbo
kolkovana in opremljena v smislu razglašene gradbene direkcije št.
3776 z dne 17. oktobra 1921, Ur. list št. 129 z dne 26. oktobra
1921, in pravilno frankirana kuverta, naslovljena na ministrstvo
za gradbo.

Gradbena direkcija si izrecno pridržuje pravico, da odda do-
bavo brez ozira na ponujeno vsoto.

Nepravilno kolkovane ali pomanjkljivo opremljene ponudbe
se ne bodo vpoštevale.

Gradbena direkcija za Slovenijo

v Ljubljani,

dne 4. februarja 1922.

Gradbeni direktor:

Ing. M. Kilar, s. r.

OSNOVA I POZIV

za osnutek društva za supskripciju dionica i održavanje konstituirajuće glavne skupštine

„Dobrovoljačke banke d. d. u Zagrebu“.

Potpisani zaključili su, da osnuju društvo pod nazivom Dobrovoljačka banka dioničarsko društvo u Zagrebu.

I. Svrha je društva, da bude temeljna gospodarska organizacija sviju jugoslavenskih dobrovoljaca, a zasnovana je, da koncentriše sve intelektualne i materijalne snage, dobro-
voljaca, kako bi time isti mogli doprinosti sukcesivnom gospodarskom preporodu i razvilku domovine sa stalnom brigom oko poboljšanja materijalnog stanja onih dobrovoljaca, kojim
je svetski rat donio bilo telesne bilo materijalne štete, te sa brigom na poticanje, osnutek i finansovanje sviju ekonomskih organizacija dobrovoljaca, koje se prema društvenim
pravilima predviđaju.

II. Društvo se osniva na nepredviđeno vreme, a sedište mu je u Zagrebu.

III. Temeljna glavica društva iznosiće D 10.000.000— razdelena u 100.000 komada dionica po D 100 nominale, koje glase na ime.

Predbežno predaje se subskripciji D 2.500.00 ili dionica 25.000 komada po D 100 nominale.

IV. Upisivanje dionica obavljati će se:

Kod I. Hrvatske štedionice i Srpske banke u Zagrebu te kod sviju njihovih podružnica za upisivače iz Hrvatske i Slavonije, te Istre i Medjumurja.

Kod Srpske centralne banke, kod Hrvatske centralne banke, te kod Muslimanske centralne banke u Sarajevu za upisivače iz Bosne i Hercegovine.

Kod Ljubljanske kreditne banke u Ljubljani i njenih podružnica za upisivače iz Slovenije.

Kod centralnog kreditnog zavoda kao filijale Srpske banke u Novom Sadu za upisivače iz Bačke i Baranje.

Kod podružnica Jadranske banke u Dalmaciji za upisivače iz Dalmacije i Crne gore.

Kod Dobrovoljačke banke za Banat d. d. u Velikom Bečkereku za upisivače iz Banata.

Kod sviju oblasnih saveza kraljevine S. H. S.

V. Rok za upisivanje dionica traje od 1. februara do 30. marta 1922.

VI. Prigodom upisa imade se uplatiti najmanje 50 %, nominalne vrijednosti priboriv dinara 5 po dionici za pokriće utemeljiteljskih troškova. Statek uplaćuje se najkasneje tri
mjeseca nakon zaključenog upisivanja i to kod onih zavoda, kod kojih je prvi dio uplaćen bio.

VII. Uplaćena svota prvoga dijela propada u korist „Dobrovoljačkog fonda“ kod Dobrovoljačke banke d. d. u Zagrebu, u koliko druga uplata ne bi uslijedila nakon propisa-
noga roka i opomene.

VIII. Repartaciju dionica pridržaju si utemeljitelji kao i pravo imenovati prvo ravnateljstvo.

IX. Kroz 30 godina od protokolacije društva unapred mogu biti birani u ravnateljstvo društva principijelno samo dobrovoljci, što je u društvenim pravilima predviđeno.

X. Glavna skupština dioničara održavati će se u Zagrebu na dan 9 aprila 1922 u prostorijama Oblasnog Saveza dobrovoljaca za Hrvatsku i Slavoniju, Kipni trg broj 9. Even-
tualna promjena prostorija za održanje glavne skupštine javiti će se putem novina, a svi potpisatelji ovoga subskripcionoga arka potvrđuju svojim potpisom, da su na ovu skupštinu pra-
vodobno pozvani bili.

XI. Dnevni red skupštine ustanovljen je u § 154. trg. zakona.

Oblasni Savez dobrovoljaca u: Sarajevu, Zagrebu, Vel. Bečkereku, Splitu, Novom Sadu, Ljubljani Banka žeoslovenskih legija, Prag. Savez žeoslovenskih legio-
nara, Prag. Mjesna organizacija dobrovoljaca: Split, Benkovac, Obrovac, Kistanje, Knin, Strmica, Kosovo, Drniš, Vodiče, Skradin, Imotski, Vrlika, Vrgovac, Zaostrag, Metko-
vić, Ercegnovi, Sinj, Budva, Braći, Grbalj, Krivošije, Divuša, Nova-Gradiška, Kosinj, Dalj, Vrginmost, Gornji Miholjac, Srb, Divoselo, Zagreb, Osijek, Pakrac, Medak, Bjelovar,
Plaški, Čaglic, Crkveni - bok, Požega, Duvica, Križevac, Dvor, Pčelić, Grubisno polje, Petrinja, Krnjak, Orahovica, Daruvar, Donji Miholjac, Slatina, Rač. Srezi odbor dobro-
voljaca: Sarajevo, Mostar. Sreška, organizacija Bihać. O. dr. Ivo Lipovšćak, Zagreb, Vladimir Vasiljević, Zagreb, Ante Jerković, Zagreb, Lovro Hribar, Split, dr. Klement Pu-
hrić, Split, Andro Zoković, Split, Vitomir Orel, Ljubljana, Janko Bukovec, Ljubljana, Fran Petercel, Ljubljana, Ljubomir Oligić, N. Sad, Nikola Baroš, Sarajevo, organ, do-
brov. Vojnici i Budinci.